

Begrijpelijke alternatieven voor doseerinstructies in Pharmacom en Medicom

Aanleiding

Begrijpelijke etiketteksten zijn één van de middelen om patiënten te ondersteunen bij goed gebruik van geneesmiddelen.

De etikettekst bestaat uit twee onderdelen: (1) gebruiksadviezen en gebruikswaarschuwingen (*bewaar in de koelkast*) en (2) doseerinstructies (bijvoorbeeld *2 keer per dag 1 tablet*).

Veel doseerinstructies bevatten één of meerdere elementen die de begrijpelijkheid beperken. Soms is het mogelijk om voor deze instructies een beter alternatief te bieden. In dit document staan alternatieven voor de meest gebruikte doseercodes, die beter begrijpelijk zijn.

We bespreken 4 probleemsituaties: (1) het gebruik van algemene codes, (2) het gebruik van codes voor meermaal daags gebruik zonder specificatie van de innamemomenten, (3) zo nodig gebruik en (4) vast gebruik in combinatie met zo nodig gebruik. Waar van toepassing suggereren we een alternatieve doseercode.

Welke doseerinstructies worden wél goed begrepen?

De instructies voor eenmaal daags gebruik (*1 keer per dag 1 tablet*), of instructies die het dagdeel aangeven (*ochtend: 1 tablet, avond: 1 tablet*), worden goed begrepen. Wanneer een van deze instructies op het etiket staat, is er geen alternatief nodig.

Probleem 1: Gebruik van algemene codes zoals 'gebruik bekend'

Toelichting probleem

Bij een algemene code wordt het gebruik niet gespecificeerd. Het is gewenst dat de patiënt het beoogde gebruik kan lezen op het etiket. Soms is overleg met de voorschrijver nodig om het beoogde gebruik te achterhalen.

Oplossing

Kies zo mogelijk een alternatief.

Tabel 1: Algemene doseerinstructies: vervang indien mogelijk door een specifieke instructie.

Doseercode	Etikettekst	Suggestie
GB	gebruik bekend	geen: kies indien mogelijk een specifiekere instructie
VV	volgens voorschrift	
VS	volgens schema	

Probleem 2: Bij meermaal daags gebruik is het innamemoment niet gespecificeerd*Toelichting probleem*

Meermaal daags gebruik leidt tot verwarring bij patiënten. Het aantal eenheden per keer en het totaal aantal per dag is onvoldoende duidelijk.

Oplossing

Kies voor een doseercode die het aantal eenheden per dagdeel beschrijft. Dus kies bijvoorbeeld voor ochtend: 2 tabletten, avond 2 tabletten in plaats van twee keer per dag 2 tabletten.

Tabel 2: Meermaal daags gebruik en voorbeelden van alternatieven met specificatie van het innamemoment.

Doseercode	Etikettekst	Alternatief	Alternatieve etikettekst
2.1T	2 keer per dag 1 tablet	MA1T	ochtend: 1 tablet avond: 1 tablet
3.1T	3 keer per dag 1 tablet	MMA1T	ochtend: 1 tablet middag: 1 tablet avond: 1 tablet
2. AB	2 keer per dag aanbrengen	MA AB	in de ochtend aanbrengen in de avond aanbrengen
2.1IH	2 keer per dag 1 inhalatie	MA1IH	ochtend: 1 inhalatie avond: 1 inhalatie
2.1C	2 keer per dag 1 capsule	MA1C	ochtend: 1 capsule avond: 1 capsule
2. DA	2 keer per dag dun aanbrengen	MA DA	in de ochtend dun aanbrengen in de avond dun aanbrengen
3.1C	3 keer per dag 1 capsule	MMA1C	ochtend: 1 capsule middag: 1 capsule avond: 1 capsule
2.2IH	2 keer per dag 2 inhalaties	MA2IH	ochtend: 2 inhalaties avond: 2 inhalaties
3. AB	3 keer per dag aanbrengen	MMAAB	ochtend: aanbrengen middag: aanbrengen avond: aanbrengen
2.1ZK	2 keer per dag 1 zakje	MA1ZK	ochtend: 1 zakje avond: 1 zakje
2D1BG	2 keer per dag 1 druppel in elk oog	MADBG	ochtend: 1 druppel in elk oog avond: 1 druppel in elk oog
2.2T	2 keer per dag 2 tabletten	MA2T	ochtend: 2 tabletten avond: 2 tabletten

Doseercode	Etikettekst	Alternatief	Alternatieve etikettekst
2.	2 keer per dag	MA2T	<i>Specificeer ook de toedieningsvorm, bijvoorbeeld voor tablet: MA2T</i> ochtend: 2 tabletten avond: 2 tabletten
2S1BN	2 keer per dag 1 spray in elk neusgat	MAS1N	ochtend: 1 spray in elk neusgat avond: 1 spray in elk neusgat
3.2T	3 keer per dag 2 tabletten	MMA2T	ochtend: 2 tabletten middag: 2 tabletten avond: 2 tabletten
2.HT	2 keer per dag een halve tablet	MAHT	ochtend: een halve tablet avond: een halve tablet
3D1BG	3 keer per dag 1 druppel in elk oog	BG3D1	ochtend: 1 druppel in elk oog middag: 1 druppel in elk oog avond: 1 druppel in elk oog
3.1ZK	3 keer per dag 1 zakje	MMA1Z	ochtend: 1 zakje middag: 1 zakje avond: 1 zakje
3.	3 keer per dag		<i>Specificeer ook de toedieningsvorm, bijvoorbeeld voor tablet: MMA1T</i> ochtend: 1 tablet middag: 1 tablet avond: 1 tablet
2S2BN	2 keer per dag 2 sprays in elk neusgat	MAS2N	ochtend: 2 sprays in elk neusgat avond: 2 sprays in elk neusgat
3D3AR	3 keer per dag 3 druppels in het zieke oor	LR3D3 (linker) RR3D3 (rechter) AR3D3 (zieke)	<i>Specificeer indien mogelijk welk oor</i> ochtend: 3 druppels in het linker-oor middag: 3 druppels in het linker-oor avond: 3 druppels in het linker-oor
3.1IH	3 keer per dag 1 inhalatie	MMA1I	ochtend: 1 inhalatie middag: 1 inhalatie avond: 1 inhalatie

Probleem 3: Zo nodig gebruik*Toelichting probleem*

Voor patiënten is niet duidelijk wanneer het geneesmiddel nodig is. Een veel gevolgde redenering is: "het is toch elke dag nodig, anders had mijn dokter het niet voorgeschreven."

Oplossing

Specificeer indien mogelijk wanneer een geneesmiddel nodig is, bijvoorbeeld *bij pijn*. Als dit niet mogelijk is, zorg voor een duidelijke mondelinge toelichting.

Tabel 3: Zo nodig instructies en alternatieven met specificatie van de conditie 'bij pijn' en 'bij benauwd zijn' als voorbeeld.

Doseercode	Etikettekst	Alternatief	Alternatieve etikettekst
1Z1T	zo nodig 1 keer per dag 1 tablet	1P1T	bij pijn 1 keer per dag 1 tablet
NZ1T	voor de nacht: zo nodig 1 tablet		<i>Specifiekere informatie op etiket is vaak niet mogelijk.</i>
3Z1T	zo nodig 3 keer per dag 1 tablet	P1TM3	bij pijn 1 tablet niet meer dan 3 tabletten per dag
Z AB	zo nodig aanbrengen	P AB	bij pijn aanbrengen
Z1T	zo nodig 1 tablet	P1T	bij pijn 1 tablet
2Z1T	zo nodig 2 keer per dag 1 tablet	P1TM2	bij pijn 1 tablet niet meer dan 2 tabletten per dag
4Z1IH	zo nodig 4 keer per dag 1 inhalatie	B1IM4	bij benauwd zijn 1 inhalatie niet meer dan 4 inhalaties per dag
3M1T	niet meer dan 3 keer per dag 1 tablet	P1TM3	bij pijn 1 tablet niet meer dan 3 tabletten per dag
13Z1T	zo nodig 1 tot 3 keer per dag 1 tablet	P1TM3	bij pijn 1 tablet niet meer dan 3 tabletten per dag
14Z1I	zo nodig 1 tot 4 keer per dag 1 inhalatie	B1IM4	bij benauwd zijn 1 inhalatie niet meer dan 4 inhalaties per dag
4Z1T	zo nodig 4 keer per dag 1 tablet	P1TM4	bij pijn 1 tablet niet meer dan 4 tabletten per dag
12Z1T	zo nodig 1 tot 2 keer per dag 1 tablet	P1TM2	bij pijn 1 tablet niet meer dan 2 tabletten per dag
1Z1C	zo nodig 1 keer per dag 1 capsule	P1C	bij pijn 1 capsule

Probleem 4: Zo nodig gebruik in combinatie met vast gebruik*Toelichting probleem*

Bij een doseercode zoals *1-3 tabletten per dag* wordt een vast gebruik (in dit geval *1 keer per dag 1 tablet*) gecombineerd met *zo nodig* gebruik (in dit geval 1 of 2 tabletten). In deze gevallen is niet altijd duidelijk wanneer de patiënt 1 of twee tabletten extra moet nemen. Ook is het maximale aantal tabletten per keer en per dag soms lastig te bepalen.

Oplossing

Bij ingewikkeld gebruik zal de etikettekst alleen onvoldoende zijn. Goede aanvullende instructies zullen de etikettekst moeten ondersteunen. Deze instructies gaan over:

- het aantal eenheden dat per keer gebruikt wordt,
- wanneer extra geneesmiddelen gebruikt mogen worden, en
- het maximale aantal innamemomenten per dag.

Verantwoording en meer informatie

De doseercodes zijn herzien op basis van de resultaten uit het project '*Begrijpelijke etiketteksten: wat moet er op het etiket?*'.

Voor meer informatie en achtergrondinformatie bij de overwegingen bij de herziening verwijzen we naar de Handleiding voor het opstellen van begrijpelijke doseerinstructies (Maghroudi E, et al. Handleiding voor het opstellen van begrijpelijke doseerinstructies op het etiket. Houten 2018: Stichting Health Base).